

zhaja vsak dan, izvemši nedelje in ponedeljka ob 5 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I nadst. — Vs dopis naj se pošilja uredništvu lista. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. Lastnik konsorcij lista „Edinosti“. — Tisk tiskarne „Edinosti“, vpisane zadruge s omejenim poročilstvom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57. Naročnina znaša: Za celo leto . . . . . K 24.— za pol leta . . . . . 12.— za tri mesece . . . . . 6.— za nedeljsko izdajo za celo leto . . . . . 520 za pol leta 260

VEČERNA EDINOST SVETOVNA VOJNA.

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev. Oglasi se računajo na milimetre v širini ene kolone. Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov . . . . . mm po 10 vln. Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov . . . . . mm po 20 vln. Oglasi v tekstu lista do pet vrst . . . . . K 5.— vsaka nadaljna vrsta . . . . . 2.—

Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev. Oglase sprejema inseratni oddelek „Edinosti“. Naročilna in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. Poštoinšpektorat račun št. 841.652.

Uničen nemški podvodni čoln.
BERLIN, 19. (K.) Uradno se javlja: Angleški podvodni čoln »E 3« je bil dne 18. oktobra v nemškem zalivu Severnega morja uničen. Namestnik admirala stabskega šefa: Behnke.

Postopanje z nemškimi ujetniki na Francoskem.
BERLIN, 20. (K.) Wolffova pisarna javlja: Da je postopanje z nemškimi ujetniki na Francoskem tu pa tam naravnost gusno, doznanjemo iz izpovedi sanitetnega podčastnika Franka iz Delbrücka pri Kotonji, ki se je preko Švice povrnil iz ujetništva in se sedaj vsled krutega postopanja, ki je je pretrpel na Francoskem, nahaja v Freiburgu v lazaretu.

V izpovedbah, danih na uradni zapisnik, je rečeno: Spravili so me kot ujetnika na Clermont Ferrand na artiljerijsko vežbališče. Tam je nastanjenih kakih 20 častnikov in 700 mož-ujetnikov. Vežbališče leži 1000 m visoko. Veter in nevihta brijeta skozi vse stane. Moštvo in podčastniki morajo ležati na kamnenih tleh, ki so pokrita le z malo in slabe slame. Častniki so nameščeni v slabih barakah. Ranjeniki so ali bolni. Bolezen je, kakor pri moštvu, povzročena večinoma po ostrih klimi in izredno slabi hrani. Hrana se daje brez razlike, ali so ljudje zdravi ali bolni. Ujetniki so hudo propadli. Vladata močna driska in vnetje pljuč. Tudi na te bolnike se ne jemlje ozira. Leže kakor drugi na kamnitih tleh. Tudi če je zdravnik ugotovil pljučnico, ostajajo bolniki še tam tako dolgo, brez odeje, brez plašča, deloma brez srajce, brez suknje, brez nogavic ali čevljev. Obvezni ni skoro nobenih. Pri mnogih ranjenih se je pojavila kostna gniloba ali rane vseh ran. Poveljstvo nad ujetniki ima neki narednik, ki je bil poprej narednik pri neki kazenski kompaniji. Ta narednik je bil vedno postopal z nekimi ujetimi bolnimi profesorjem prava, ki je služil kot podčastnik, na najkruzejši način. Ne da bi ga zaslišali, ga je zapiral v samotno celico, in je pozneje priobčnil, da je bolnik umrl. Ujetniki so slutili, da je bil ta sojetnik ustreljen, ali pa da je umrl vsled prestanih zlostavljanj.

Izgredi proti Nemcem.
LONDON 19. (Kor.) Reuterjev urad poroča: Tekom protinemških nemirov v Deptfordu (Londonu) je bilo trideset oseb aretiranih in odvedenih v preiskovalni zapor.

Odpotovanje Francozov iz Nemčije.
BERLIN 19. (Wolffov urad). Vse francozinje in vsi francozi pod 17 in nad 60 leti morejo odslej neovirano odpotovati. Odpeljati se morejo z rednimi vlaki preko Schaffhausa v Švici in jim bodo nemške oblasti odhod olajševale, kolikor le mogoče. V Bernu ustanovljeni urad jim poje na roko tekot potovanja skozi Švico. Odhod Nemcev iz Francoske se dovoljuje v istem obsegu.

Položaj na severnem Francoskem.
BERLIN, 20. (Kor.) Zastopnik neke velike rotterdamske trgovske hiše, ki je opustila svojo podružnico v Le Havru zaradi zastajanja trgovskih poslov, ki je nastalo tamka, pripoveduje poročevalcu berlinskega »Lokalanzeigerja«: Izkrcaje angliških čet je za francoska okraja Seine Inferieure in Pas de Calais velika nesreča. Vse zahteva zase brezobzirno nastopajoči zavezniki John Bull si dela kapital iz radodarnosti Francozov. Zasedaj se še preskrblja s francoskimi poljskimi pridelki, ne mence se za lakoto, ki razširja skoraj v vseh obmorskih mestih beo in stisko. Angleži ravnao tako, kakor bi Francoska pripadala njim. Od častnikov se vedno čujejo vedno bolj in bolj besede: »Brez nas bi bili Francozi izgubljeni.« Tako izrazi izzivajo po gostilnah, ki so polne večinoma pijanih Angležev, neprenehoma pretepe. Listi priobčujejo vljude proušnje na armadno poveljstvo, naj poskrbi za hitro odpravitve angliških vojakov na bojišče. Prebivalstvo se zaničevalno in nezuapno izraža o »angleški nadlogi«.

Kraljica Elizabeta.
BUKAREŠT, 20. (Kor.) Kraljica vdova bo odslej imela naslov: kraljica Elizabeta.

Ruski poslanik Šebeko.
BUKAREŠT, 20. (Kor.) Bivši ruski veleposlanik na dunajskem dvoru Šebeko je odpotoval v Petrograd.

Za uboge na Dunaju.
DUNAJ, 19. (Kor.) Tvrška Guttmann je podarila ubogim na Dunaju 50 vagonov oglja za domačo kurjavo.

Sven Heddin prvi, da končan znano pripade Nemcem, ki se bore za svojo eksistenco.

BERLIN, 19. (Kor.) Znameniti raziskovalec Sven Heddin, ki se nahaja v nemški fronti na zahodnem bojišču, je pisal dne 5. t. m. nekemu svojemu prijatelju pismo, katero priobčuje list »Syenska Dagbladet«. Sven Heddin piše, da že prvi dan vojne ni na izidu vojne dvomil niti en sam trenotek. Ker je sam na svoje oči videl toliko in se nahajal čisto v središču dogodkov, razume bolj kot prej kedaj, da mora zmagati nemški narod, ki se bori za svojo eksistenco. Dogaja se nekako preseljevanje narodov Germanov proti zahodu, ki se bojujejo za svoj obstanek, za svojo bodočnost in velikost, kakršnega boja svet ni videl še do sedaj. Od nasprotni strani, od fronte proti Nemčiji se vali tudi silna reka; to so ranjenci in ujetniki. Videl je, kako se postopa z ujetniki in govoril je z več sto francoskimi ujetniki. Vsi ti brez razlike govore o milobi in humanem postopanju, ki ga uživajo od nemške strani. Dobivajo isto krepino hrano, kakor Nemci sami. Sven Heddin opozarja na viteško postopanje Nemcev. Nemčija bi ne bila izstrelila niti ene kroglice čez mejo, ako bi ne bila proti lastni volji prisiljena na to. Heddin svetuje nevtralnimi državam, da naj častnikarska poročila čitajo s kritiko, ker svet ni slišal še nikoli takih laži, kakor se razširjajo sedaj o Nemčiji. Videl je cesarja Viljema in ve, da je ta na svojem mestu in da ga čete obožujejo kot izgled za celo vojsko. Heddin na svojo čast zatrjuje, da je cesar do skrajnosti napel vse sile, da bi se izognil vojni.

Belgijski socialist Brouckere trdi, da so obstojali med Belgijo in trosporazumom ožji odnošaji.

BERLIN, 19. (Kor.) »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« piše glede belgijske nevtalnosti sledeče: Belgijski socialist Brouckere priobčuje v nekem članku socialističnega mesečnika »Neue Zeit« z dne 31. julija t. l. zelo važno priznanje, da so med Belgijo in trosporazumom obstajali ožji odnošaji. Govori najprej o zmagi belgijskih klerikalcev pri volitvah leta 1912. In nadaljuje: Naša armada bi morala po zapovedi trosporazuma, ki hoče braniti naše trdnjave, znašati 150.000 mož. Kmalu po volitvah smo se udali naj-nimni ugovorom od strani Francoske, Angleške in brezdvomno tudi Rusije. Dokazuje, da sedanje 15 mesečno službovanje, kakor dokazujejo večaki, ne zadostuje. Zaključuje, že v naprej sleuč, takole: Jutri nas mogoče Angleška, kateri je spolnjevanje vojaških dolžnosti doma zoprno, pozove, da naj spolnjujemo svoje dolžnosti.

Angliški list »Times« pravi, da stroški vojne ne pridejo v poštev, ker jih bo slednjic morala plačati Nemčija z deželno in denarjem.

LONDON, 17. (Kor.) Vojaški sotrudnik lista »Times« piše: Za nas je vojna komaj prišla. Mi smo poslali na Francosko šele jedno prednjih čet, da sovražnika zadržimo s praskami prednjih čet. Ostanek teh prednjih čet sledi v spomladi, glavna armada pa proti koncu leta 1915. Nam se ne mudi. Seveda glede zaveznikov obžaluje-mo, da nam je mogoče položiti na tehtnico našo težo še počasneje kot Rusiji. Ako sovražnik pride med tem do kakih vspehov, no, toliko boljje zanj. Ta okolnost ne more ovirati vestnega naraščaja naših čet. Stroški pridejo manj v poštev, ker mora slednjic plačati Nemčija z deželno in denarjem. Tudi, ako vzamemo najslabše, da stoji zadnji kozak na Uralu in da je zaposlen zadnji francoski hlapec in Bordeauxa, potem začnemo proti Nemčiji s pomorsko vojno, kakor svoječasnno proti Napoleonu, ko mu je ležala cela Evropa pred nogami. Nismo še tako daleč, kajti ako se Nemčija ne bo držala veliko boljše kot do sedaj, bodo zmagali zavezniki in nadaljevali v enaki meri in nepretržno pritiskali na Nemčijo, kakor mi sedaj po morju pritiskamo nanjo.

Propovednik Frank obtožen veleizdaje.
STETTIN, 19. (Kor.) V avli gimnazije Marijinega samostana je včeraj zvečer propovednik Frank iz Straasburga v Alzaciji predaval o vojni zgodovini. Med predavanjem si je dovolil zmerti Nemce in zabavljati proti njim. Največ poslušalcev je odšlo iz dvorane. Prišla je nato policija ter aretirala Franka, proti kateremu se je uvedlo radi veleizdajalskih izrazov kazensko postopanje.

Regulacija Morave.
DUNAJ, 19. (Kor.) Te dni so pričeli dela za regulacijo Morave in sicer izkopa-

vanja prvega preseka pri Marcheggu, ki bo v dolgosti 500 metrov, imel 100 tisoč kubičnih metrov kubature.

Zanimiva razprava.
BAMBERG, 19. (Kor.) Pred višjim deželnim sodiščem bi se bila imela danes vršiti izklicna razprava v znanem procesu Izolde Beidlerjeve proti njeni materi Kizumi Wagnerjevi. Tožiteljica je umaknila prijavo z ozirom na resne čase, ki jih mora sedaj preživljati Nemčija. Tožiteljica se je izrekla proti odgoditvi izklicnega roka.

Parniki otomanskega plovnega društva vozijo med Carigradom in Constanzo po dvakrat na teden.
CARIQRAD, 17. (Kor.) Uprava otomanskega plovnega društva je sklenila, da bodo od jutri naprej parniki vozili po dvakrat na teden med Carigradom in Constanzo, da se tako nadomesti vrzel, ki je nastala vsled ustavljenega romunskega plovnegega prometa.

Poštni promet za pošiljatve do 20 kilogramov v Dalmacijo odprt.
DUNAJ, 19. (Kor.) Poštni promet za pošiljatve do 20 kilogramov je preko Ogrske zopet odprt. Izvzete so pošiljatve z naznačenjem vrednosti, s knjigami in drugimi tiskovinami, zaprte ekspresne pošiljatve in nujne pošiljatve.

Svetovna razstava za knjigotštvo zaključena.
LIPSKO, 18. (Kor.) Svetovna razstava za knjigotštvo in grafiko se je danes popoldne zaprla.

Blagoslovljenje kapelice c. in kr. nadomestne bolnišnice št. 3 v Mödlingu.
DUNAJ, 19. (Kor.) Včerašnjemu posvečenju kapelice c. in kr. nadomestne bolnišnice št. 3 v Arainski vojašnici v Mödlingu so prisostvovali: Nadvojvodinja Zita, vojni minister vitez pl. Krobotin, vojaški poveljnik FZM Wikulit in župan dr. Weisskirchner. Vojni vikar, škof Bjelik je nagovoril ranjence v nemškem, madžarskem in češkem jeziku. Po cerkveni slavnosti je obiskala in si ogledala nadvojvodinja Zita upravo bolnišnice in je govorila z ranjenci zelo dobrotljivo in prisrčno.

Bivši namestnik Alzacije-Lotaringije na Dunaju.
DUNAJ, 19. (Kor.) Bivši namestnik Alzacije-Lotaringije knez Wedd, ki se je na svojem povratku iz Bukarešta zadržal na Dunaju od 16. do 18. t. m., je obiskal tukaj nemškega poslanika grofa Tschirskyja, saksonskega poslanika grofa Rixa, bavarskega poslanika pl. Tucherja in italijanskega poslanika vojvodo pl. Avarna. Vspregel je tudi protiobiske teh diplomatov. Ko se je odpeljal iz Dunaja, je prišel na kolodvor italijanski poslanik, da se od njega poslovijo.

Japonska križarka potopljena.
LONDON, 20. (Kor.) Reuterjev urad poroča iz Tokio: Po uradnem japonskem naznanilu je križarka »Takačihō« 17. oktobra v kiaučauškem zalivu zadela na mino in se potopila. Od 264 mož sestoječe posadke se je baje rešil en častnik in devet mož.

Žitni trg.
DUNAJ, 19. (Kor.) Pšenica in rž trdno. Koruza in oves vzdržljivo. Vreme lepo.

Koleru.
DUNAJ 19. (Kor.) Zdravstveni oddelek ministra za notranje zadeve razglasa: Dne 19. t. m. je bil bakteriološko do-gnan 1 slučaj azijske koleru v Mostih pri Jablonkah, okraj Tešen (Slezija), 14 slučajev pa v Kresnu na Niževavstriskem. Gre za osebe, ki so se povrnille iz severnega bojišča.

Dne 19. t. m. poročajo iz Galicije, da je tam obolelo: po 1 oseba v Krakovicu in Mokrzyski, okraj Brzesko, v Nodrzcju, okraj Brzezov in 5 oseb v Bieczu, okraj Gorlice, 17 oseb pa v Dolni, okraj Sanck.

Sličice iz vojne.
Odlikovana hrabrost dveh starih vojakov. Iz našega tiskovnega vojnega stanja se poroča uradno: Sedela dva, čisto izredna slučajja junaškega postopanja pred sovražnikom zaslužita, da se objavita javnosti. Šestindesetletni bataljonski trobentač, višji lovec Venel Huml 8. lovskega bataljona, gotovo najstarejši mož v tej vojni, je prenehal ljubiti svoj visoki starosti težave vojne in v najboljšem razpoloženju. Bil je vsem svojim sodrugom v izgled udarnostnega izpolnjevanja službenih dolžnosti. Kazal je vedno treznost, mirnost in zaničevanje smrti. Bil je vedno v najhujšem ognju šrapnelov in krogelj ob strani svojega poveljnika bataljona in je izvršil vedno svoje leže v svrhu kakega javljanja uspešno.

V noči od 9. na 10. septembra mu je bilo ukazano, naj pripelje vse častniške konje pred bataljon. Pri tej priložnosti je prišel v hud artiljerijski ogenj. Njegova treznost in hladnokrvnost v tem težkem položaju je povzročila, da so konjski čuvaji zadržali splasene konje ter jih srečno pripeljali na določen kraj. Pridni stari podčastnik, ki je že služil častno v dveh vojnah in ki ima že več lepih dekoracij, je dobil za ta svoj čin zlato hrabrostno svetinjo. Isto častno znamenje je dobil 52letni narednik pešpolka št. 47, Štefan Feigl. Ni več obvezan črnovojništvu, vendar je takoj ko se je proglasila mobilizacija, prošil da se mu dovolji prostovoljni ustop kot infanterist v polk in stotnijo, pri kateri je služil nekada. Dovolilo se mu je. — Dasiravno že precej star, je Feigl prenašal vse težave vojnih in dal večkrat izboren izgled hrabrosti in samozatajevanja drugemu moštvo. Bil je odkrit sodrug, ki je v največjem ognju krepil one-mogle in jim pomagal. Postal je kmalu narednik. Ko je dne 28. septembra njegova stotnja napravila neki naskok, je bil Feigl v prvi vrsti in sicer eden najpogumnejših in je s tem pripomogel, da je bilo veliko Rusov vjetih. Bil je od šrapnela težko ranjen.

Zdravniška praksa v sovražnikovi deželi. Neki nemški višji zdravnik v rezervi, zaposlen v nekem lazaretu na francosko-nemškem-bojišču, pripoveduje v listu »Frankfurter Zeitung« naslednji zanimivi dogodek: Ker je v sedanjem času vsled upokljanja tudi na Francoskem veliko pomanjkanje zdravnikov, je prišla nekega dne v naš lazaret babica iz 7 kilometrov oddaljene vasi ter prosila zdravniške pomoči za neko porodnico. Ker sem bil jaz slučajno izzvehan v porodniškem poslu, je naš poveljnik določil mene, da se popeljem z babico v ime-novano vas. Imeli pa smo na razpolago samo majhen avtomobil za dve osebi: za vojnika in eno osebo. Babica je morala zato dejansko sedeti na mojih kolenih. Vozili smo zelo hitro, zato je prišlo v ovinkih večkrat nehote do objemov med sovražnikom in sovražnico. Prizor od glave do nog oboroženega zdravnika s Francozinjo na kolenih je vzbujal pozornost in tudi pri potirih domoljubih veselost. Po približno enournem opravilu je prišel krepak dečko na svet, medtem pa je grmenje topov pozdravljalo ta veseli dogodek. Mož mlade matere je bil pod orožjem, kakor marsikdo drugi iz dotične vasi, vendar ni bilo njeno veselje zato nič manjše. Ko sem po porodu stopil iz borne kolibe, je pridrdral po cesti avtomobil z rakvijo nekega nemškega častnika. Peljali so ga domov, da ga pokoplajo v domači zemlji. Novo, mlado življenje in pa — smrt tako blizu skupaj! Prihodnje jutro me je posetil stari oče novorojenčkov ter me vprašal po mojem krstnem imenu. Otroka so krstili na moje ime za Pavla. O tem dogodku se je kmalu izvedelo po okolici in tako sem imel od slej naprej povrh obilega dela v lazaretu še tuptam tudi s privatno prakso opravila. Dohodne iz te prakse smo dajali v podporo siromakom dotične vasi.

Slika s sedeža glavnega poveljstva. — Vojni poročevalec »Berliner Tageblatt« podaja tako-le sliko iz glavnega stana v Galiciji: Mesto, kjer je nameščeno glavno poveljstvo, je nervozno in razburjeno. Govori se, da se nekatje zunaj bije velika bitka. Nekje v območju Više so prišli Ruse — hočajo jim dati velik odgovor na Lvov. Sedaj se odloči usoda te nečuvne vojne, sedaj se obrača nov časten list v knjigi zgodovine. Roka, ki hoče ta preobrat urode in ga vodi, je med nami. Tisočero razraščena se razliwa nje volja po ar-madah, polkih, strelnih črtah in patroljah proti sovražniku. Kje so tisti časi, ko je komadni slikar vse dogodke bitke zavilj v dim smodnika? Danes stoji le oblaki-janički za sekundo nad — praznim po-ljem, ker so milijoni navidezno zlezli v zemljo, iz katere so prišli in v katero poj-dejo zopet. Kje so tisti časi, ko je patetični slikar slikal vojskovodjo, kako na vspen-jajočem se vrancu, s potegneno sabljo v pesti, vodi svoje k ataki?! Višji poveljnik in njegov šef generalnega štaba sta daleč proč in njiju delo za to bitko je že dovršeno — sedaj je drugi izvajajo praktično. Kakor vedno v tej uri zapuščaja šef gene-ralnega štaba Conrad v Hötendorf šolsko poslopje, ki nosi njegov znak: »O. O. K.« — Operierendes Oberkommando — gre v častniško jedilnico, se razgovarja potem v prodajalnici papirja z nje last-nico, zasučuče potem v poljsko slaščičar-no, gre preko glavnega prostora in stopa po temnem hodniku v sobo, kjer so biljardi. Tam sedi med svojim namestnikom Hötterjem in svojim adjutantom pri emi stranskim miz ter opazuje trojico igralcev na biljard.

Razne politične vesti.
† Dr. Jaromir Čelakovski. Dne 15. t. m. je umrl v Pragi v 69. letu svoje dobe zna-

meniti češki politik in odličnik mladočeške stranke dvorni svetnik dr. Jaromir Čelakovski. Pokojnik je bil poleg dra. Kramařa in dra. Podlípnega ena najnamenitejših pojav v političnem življenju svoje stranke. Rodil se je leta 1846 v Vratislavi, kjer je bil njegov oče Fran Ladislav Čelakovski profesor slovenskih jezikov in slovenske književnosti na tamošnjem vseučilišču. Čelakovski, ki je dovršil svoje študije na češkem vseučilišču in se je posvetil poučevanju prava, zgodovine in čeških arhivaljev. Leta 1883 se je habilitiral za profesorja iz pravne zgodovine na češkem vseučilišču v Pragi. Več let je bil ravnatelj mestnega arhiva v Pragi. Kutna-gora ga je celo volila vrsto let svojim poslancom v češkem deželnem zboru in to leta 1879 za časa Taaffeja, potem leta 1900 in 1901. Potem je bil kandidat mladočeške stranke za državni zbor in tudi izvoljen. L. 1908 je začelo njegovo delovanje na poga-janjih za češko-nemško spravo. Tu je srdito napadal vlado barona Bienensta. Na spravih pogajanjih leta 1902 je bil član narodno-političnih dogovorov med Čehi in Nemci ter je zastopal jezikovni referat in pa onega za narodne manjšine. Dokler je živel vodja zmernejih Nemcev, dr. Eppinger, dr. Čelakovski toliko da ni vspel s svojimi koncilijantnimi predlogi, ki jih je stavil Nemcem. Po smrti rečenega velikega češkega politika, je pa zadobil radikalni nemški element pre-težje in vsi predlogi Čelakovskega so se raz-bili, kakor tudi pogajanja sama. Od tedaj dr. Čelakovski ni več kandidiral v državni zbor in se je umaknil s političnega pozornišča. Oglasil se je le tedaj, ko je nastopil proti češki obstrukciji v državnem zboru. Pokoj-nik je bil član poljske, ruske in češke aka-demije.

K predzgodovini sedanje vojne. Obveščeni smo bili te dni brzobjavno, da je »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« objavila več spisov iz predzgodovine sedanje vojne. Sedaj pa doznajemo vsebino teh spisov.

Prvo poročilo je datirano iz meseca marca 1913. V tem je rečeno: Ze v prvih fazah konflikta radi Maroka je Anglija, kakor znano, podala Francoski obljub militarične naravi, ki so potem dozorele v konkretne dogovore obojestranskih generalnih štabov. Glede dogovorov radi ko-operacije na morju doznajem od navadno dobro poučene strani nastopno: Angleška vlada sprejema obrambo Severnega morja, Kanala in Atlantskega oceana, da dá Francoski možnost za koncentriranje svojih pomorskih sil v basenu Sredozemskega morja, pri čemer se jej daja na razpola-go Malta kot oporna točka brodogovju. Po-drobnosti se nanašajo na porabo franco-skih flotilj torpedovk in podvodnih čol-nov in Kanalu in angleškega brodogovja, ki se ima po izbruhu vojne podrediti enemu francoskih admiralov. Mej tem je vede-nje angleške vlade za časa maročanske krize v letu 1911, ki se je pokazala kot poslušno in slepo orodje francoske politi-ke in je po govoru Lloydja Georgesa dala francoskemu sovetizmu novih nad, da lo francoski vladi orodje, da zabije nov žebelj v krsto, v katero je politika trosporazuma že položila svobodo samoodloč-be Anglije. Od posebne strani doznajem o izmenjavi not, ki se je vršila v jeseni ml-nolega leta med Greyem in francosko v-lado, in francoskim poslanikom Cambo-nom. V teh notah sta se angleška in fran-coska vlada za slučaj grozečega napada kake tretje vlasti dogovorili, da takoj stopita v dogovore, da-li bi kazalo skupno nastopiti v obrambo pred napadom, ozl-roma, v koliko se imajo izvesti sklenjeni militaristični dogovori. Sestava dogovo-rov računa fino z angleško mentaliteto. — Formelno ne sprejema Anglija nobene ob-veze za vojaško pomoč in jej ostaja po be-sedilu svobodna roka, da more vedno po-stopati primerne svojim interesom. V res-nici pa se je po teh dogovorih v zvezi s sklenjenimi militaričnimi dogovori nereš-ljivo zapisala francoski misli na revanšo. Angleška vlada igra — tako nadaljuje nemški list — zelo nevarno igro. S svojo politiko ob bosenskem in maročanskem vprašanju je povzročila krize, ki so Ev-ropo dvakrat spravile na rob vojne. Vs-

SLOVENC, SLOVANI!
Spominjajte se ob vsaki priliki naše Ciril-Metodove družbe!

podbuda, ki jo je trajno dajala francoskemu šovenizmu, bi mogla nekoga dne dovesti do katastrofe, ko bodo angleški in francoski vojniki na francoskih bojiščih s svojo krvjo plačevali angleško politiko okroževanja. Seme, ki ga je sejal kralj Edvard, gre v klasje.

Sedež belgijske vlade v Havru. Ko je pred osemindesetimi leti belgijska revolucija vrnila neodvisnost Nizozemski, ki je bila prej španska, potem pa avstrijska, ne bi bil nihče pomislil, da bo kraljestvo, za katero je določeno, da ostane nevtralnno v vsakem slučaju, zapleteno nekega dne v svetovno vojno, ki dovede Belgijo v dveh mesecih do zadnjega izdaha. Belgijska armada se je po zavzetju Antwerpna umaknila do skrajnih mej države, a vlada sama se je izselila iz države same, 450 kilometrov daleč od glavnega mesta Bruslja in se naselila v tuji državi kot gost. To je popolnoma nov slučaj, kakor ga dosedaj še ne pozna zgodovina, ako izvzamemo preselitev napoleonske endonevne, cisalpinske republike, katere vlada se je leta 1799. preselila v Lyon. Dosedaj se še ne ve, ali je belgijska vlada izvolila Havre sama kot svoj sedež, ali pa ga je ponudila francoska vlada. Ker se je ob preselitvi belgijske vlade naglašalo, da se navaja isti režim, kakor ga je Italija predložila sveti stolici za ureditev mednarodnih odnošajev, pač pomenja to, da je bilo že prej razgovorov in dogovorov glede morebitne preselitve belgijske vlade v Havre. Razpravljalo se je gotovo tudi o možnosti vojne in se je dogajalo, da je Havre najprimernejše mesto za sedež belgijske vlade, ker vojne operacije ne zbežajo tako lahko do njega in ima tudi v obrambo angleško vojno mornarico. Poleg tega pa so v Havru velike zaloge. Mesto je središče važnih industrijskih podjetij ter je zvezano z ostalo deželo z važnimi železniškimi progami. Belgijska vlada v Havru more obcvati z belgijsko državo Kongom in z nevtralnimi in v vojni se nahajajočimi državami. Ako bi se dogodile kake druge eventualnosti, bi se belgijska vlada lahko hitro umaknila v notranjost Francoske.

Ruska vlada išče denarja. Govorili so, da vzdrži ruska vlada tudi najdaljšo vojno, ker da je nanjo pripravljena. Med tem se pa vedno bolj in bolj vidi, da bo tudi Rusija prisiljena, da poseže k izvanrednim pripomočkom, ker ji zmanjkuje denarja. Med prvimi pripomočki naj bi bil davek na imetje in sicer kakor v Nemčiji, brambro-donosni davek, enkrat za vselej. Ta davek naj bi prinesel milijardo rubljev čistega. Poleg tega, oziroma pravzaprav pred tem, je hotela upeljati ruska vlada na vojne potrebščine bančne nakaznice za vsoto 300 milijonov rubljev. Ta transakcija bančnih obveznosti bi bila pri današnjem stanju ruskih financ tudi možna. Kljub temu pa bi ne bilo dosti denarja za vojno in zato namerava ruska vlada zvišati davek na imetje, rente, pivo, kolke, hranilnice in dedščine. Po načrtu finančnega ministra bi imele od tega zvišanja ruske finance 400-500 milijonov rubljev. Te predloge naj bi obravnavala ruska duma po možnosti že v prvi polovici listopada. Vodje vseh ruskih političnih strank so že izjavili, da se izogone vsaki debati o teh načrtih in da sprejmejo te v vsem obsegu. V ta načrt pa so obseženi tudi novi davki in sicer davki na luksuzno stvarstvo in davek na dohodarino, ki naj bi skupno donosali 350 milijonov rubljev. Davki brez davkov na imetje, bi morali donesti letno ruski vladi nad eno milijardo rubljev. Ker pa priznava ruska vlada mogočnost, da bi vsi ti davki ne donesli potrebnega denarja, zato misli ruska vlada na narodno posojilo in sicer v tem obsegu kakor ga je izvedla Nemčija. To posojilo bi sicer ne imelo istih uspehov, kot nemško, ker je Nemčija bolj bogata, ali svojih 2000 milijonov mark bi ti davki prinesli. Z vseh teh primerov pa je razvidno, da se more Rusija ravnati po Nemčiji, če hoče dobiti potrebno krtice za sedanjo vojno.

Vojna in laž. Zelo interesantno je predaval neki dr. Ludvik Karel pred kratkim na Dunaju o laži kot vojni moči. Laž povzdi gnove surovost v junastvo, slabost v dobrosrčnost. Vojna laž je v tesni zvezi s psihologijo mase. Njena zgodovina ni še pisana, bila bi pa zelo zanimiva in poučljiva. Ljudska domišljija prehiteva v vojni vsak uspeh, hiti pred zmagami, si izmišlja pravilice o dogodkih in taboru, o stanju sovražne vojske, o premirju, o begu in porazu. Z vojno lažjo je spojeno tudi podcenjevanje sovražnih in preceenjevanje lastnih sil. Prava nevarnost vojne laži tiči pa v tem, da odtuje narode drugega drugemu, da seje narodnostno sovraštvo in otežuje sklepanje miru. Nikoli pa ne more hasniti vojskujočim se strankam; kajti zmagajuje edino-le dejstva.

Domače vesti.

† Gjurо Vučkovič. V minoli noči je umrl tu po daljši in težki bolezni mož, ki je bil po svojem rodoljubnem delovanju ena najmarkantnejših in najprijeteljnejših oseb med tržaškimi Hrvatji. Gjurо Vučkovič, trgovec, ni več. Poprej je deloval kot uradnik znane velike tržke Škuljevič in pozneje tudi samostojno kot trgovec. Bil je član vseh naših društev, bil je ustanovitelj „Sokola“, ustanovitelj „Jadranske banke“, zelo delaven večleten tajnik „Slov. Čitalnice“, svoječasno odbornik „Del. podpornega društva“, predsednik „Trž. posojilnice in hranilnice“ in v vsaki potrebi neumoren nabiralcel za vsak narodni namen. Med tržaškimi Slovani jih je malo, ki bi bili tako intenzivno delovali kakor je pokojni Vučkovič, dokler je bil še zdrav. Zato pa je tudi užival največje spoštovanje med starejo našo generacijo, ki je poznala tega vrliga moža. Zapuščila vdovo, znano učiteljico na nemških državnih šolah, gospo Pavlo rojeno Moro iz Ljubljane. Za njim tugujejo mnogostevni sorodniki, ki jim vsem izrekamo najiskrenejše sožalje, zagotav-

ljajoč jih, da vse tržaško Slovanstvo ohrani pokojnemu Gjurо Vučkoviču nemaljiv hvalen spomin. — Pogreb bo jutri v sredo ob 3/4 popoldne.

Dospela nam je sledeča dopisnica z južnega bojišča: Godi mi se dobro; le prekinalo je prišla zima. Nogavcinih podvez, ki sem si jih zavezal v Trstu, dose-daj še nisem snel. Bodite vsi srčno pozdravljeni. — Josip Jandeseck, računski podčastnik 3. stotnije 27. črnovojniškega pešpolka. — Pripominjamo, da pripada g. Jandeseck ljubljanskemu črnovojniškemu pešpolku, ki je bil nekaj časa v Trstu.

Prememba v prometu delavskih vlakov Pula - Vodnjan. S 1. novembrom 1914 se opusti vlak štev. 320, odhod iz Pule ob 6.10, prihod v Vodnjan ob 6.36 popoldne, in vlak štev. 365m, odhod iz Vodnjan ob 7.02, prihod v Pulo ob 7.29 popoldne. Namesto teh dveh pa bo vozil z navedenim dnem počenski vlak št. 324, odhod iz Pule ob 5.30, prihod v Vodnjan ob 5.56 popoldne, in vlak štev. 353, odhod iz Vodnjan ob 6.05, prihod v Pulo ob 6.32 popoldne.

Varstvo golobov pismošev. Namestništveni svetnik razglaš: Večkrat se pojavljajo pritožbe, da se lovci ali streljajo golobje pismošaji (to so domači golobje, ki so nalašč vzgojeni oziroma izučeni za prenašanja poročil). Zato se opozarja, da golobje pismošaji ali domači golobje, kot krotke ali ukročenč živali (§ 384 o. m. z.) ne spadajo med živali, ki se smejo lovit, torej tudi niso živali, podvržene lovu, katere bi zamogel upravičeni lovec ubijati. Protipravno zasledovanje, ubijanje ali prilasčevanje goloba pismošaja je smatrati za kratenje zasebnega prava in se kaznuje po zadevnih določilih kazenskega zakona (§§ 171, 201 c, 185, 460, 464, 468).

Kolera. Ministrstvo za notranje stvari je z naredbo od 12. oktobra t. l. št. 7. 521/3 izdalo zaznanek o koleri ter je pozvalo deželne oblasti, naj poskrbe za čim večjo publiciteto tega zaznamka potom širjenja v vse kroge prebivalstva, posebno pa potom dnevnega in strokovnega časopisja. Dalje so deželne oblasti pozvane, naj pridobde zdravnike, najhvaloslovnin in učiteljstvo za širjenje zaznamka, kakor tudi za sodelovanje na pobijanju kolere.

Zivnostenska banka. Premijo 700.000 kron II. avstr. razredne loterije je zadela srečka, ki je bila kupljena v menjalnici podružnice Zivnostenske banke na Dunaju (I. Graben).

Zahvala. Da olajša vsaj deloma bedni položaj otrokom vpoklicanih, je priredilo podpisano dne 11. t. m. dramsko predstavo. Z veliko vnmogo je prihitel zupuščenim v pomoč g. Švagelj s svojo vrlo četo. Upriozoril nam je tri kratke igre tako lepo, da je uporabil vsa sredstva, ki so mu bila na razpolago ob naših razmerah. Za ves trud in požrtvovalnost, s katero nista štedila, naj sprejmeta g. upriozritelj in njegova četa prav prisrčno zahvalo.

Ob odmorih je igrala godba naših mladeničev pod vodstvom g. Rudolfa Sanci-na. Tudi godba in njen g. vodja sta nam nudila svoje najboljše, za kar jima bodi izrečena prisrčna hvala; še posebno hvaležnost pa zaslužujeta za prekrasne operne komade, ki so bili izvajani prvič ob tej priliki. Prekrasna dvorana nam je bila prepuščena brezplačno; za to se imamo zahvaliti »Gospodarskemu društvu« in še zlasti njegovemu predsedniku, gosp. Ivanu Godina.

In tedaj ste prihiteli v trumah — srečni, da morete osrečiti revne in zupuščene — zahvaljeni bodite tudi vi.

Slovensko učiteljstvo v Šklednju. Beseda o milijonarjih. Milijon — to je pojem, ki ga pozna Slovenec pravzaprav samo po imenu. Zapisati ga zna še s številkami, več pa težko da ve povprečen človek o njem. Milijon se rabi v navadnem jeziku kot nekaj brezkončnega, nekaj brezštevlnega. Milijon denarja je toliko, kakor tema, in priprosti ljudje so prepričani, da milijonarji svojega denarja sploh ne morejo prešteti, nego da ga merijo na mernike in premetavajo z lopatami.

Smo pač reveži Slovenci. Milijonarji se dobe na Dunaju in v Budimpešti, pa še na Češkem in Moravskem, a drugod so redko sejani. Samo dva slovenska milijonarja sta obče znana in zaradi svojih, narodu izkazanih dobrot, v dobrem spominu. To sta Kalister in Gorup, oba že mrtva, a obeh se mnogo ljudi spominja z resnično hvaležnostjo.

Sedaj v vojnem času se pogostoma sliši vprašanje: Kje pa so milijonarji? To vprašanje je naravno. Država je poklicala nešteto moških pod zastave in je prisiljena, neprestano apelirati na dobro srce in na požrtvovalnost prebivalstva. Podpirajte ranjence, podpirajte Rdeči križ, pošiljajte gorke oblake za vojake, dajte srajce za bolnišnice, ne pozabite rodbin pod zastave vpoklicanih vojakov, usmilitel se beguncev iz Galicije — tako čitamo dan na dan in dasi so se vsi zaslužili skrčili in žanje le par ljudi, dasi se je skoro vse podražilo, dasi je polno ljudi brez dela, vendar dajejo ljudi, dajejo, kar morejo, žrtvujejo iz dobrega srca.

Srednji, mali in prav majhni ljudje žrtvujejo mnogo. Kaj ni to ginljivo, če uboga kmečka ženica, ki komaj sama izhaja, nakupi mesa in ga speče in speče kruha in nese vse skupaj ranjencem? Ali ni to požrtvovalnost, če seže majhen uradnik, obrtnik in delavec v žep in daruje za dobri namen? Vse to je od ust odtrgano!

Ni čuda torej, če vprašujejo ljudje: Kje so pa milijonarji? Ljubi rojaki, milijonarji so povsod, kjer ni ljudi, ki trpe in stradajo, ki trdo delajo in molče umirajo. Gosposide milijonarji žive v velikih in bogato opremljenih pala-

čah in v značnih in lepih prostorih, kjer se veliko laglje pradašajo težave sedanje vojne, kakor v zaduljih sobicah, koder časih stanuje po pet in šest ljudi.

»Oesterreichische Volkszeitung« je zadnjič okrtčila dunajski milijonarje, da jih je povsod dobiti, samo ne tam, kjer je treba kaj žrtvovati. Po informacijah tega lista je na Dunaju 1100 milijonarjev, a izmed teh se jih je z darili za ranjence itd. oglasilo samo nekaj nad sto, vsi drugi so ostali skromno v zatišju in niso v sebi čutili poklica, pokazati nekaj kavalirstva.

Da, nekateri dunajski milijonarja so se tudi oglasili z darili. Ne govorimo o takih velebilijonarjih, kakor so Rotšildi in drugi Nababi, ampak o »malih milijonarjih«, o ljudih, ki imajo po 10, 15, ali 20, ali 30 milijončkov. Izmed vseh se jih je oglasilo z darili kakih sto, a večinoma so darovali v — papirjih, ki jih sedaj sploh ni mogoče prodati. Darovali so po 1000 do 10.000 K in njihova imena so blestela v vseh borzizanskih časopisih.

»Oesterreichische Volkszeitung« se je postavila na stališče, da bi vsak dunajski milijonar lahko daroval 100.000 kron, kar bi pri 1100 milijonarjih dalo 110 milijonov. To bi bila vsota, s katero bi se dalo res kaj izdatnega napraviti. Toda dunajski milijonarji se niso zmenili za apel »Oesterreichische Volkszeitung«, nego so raje obdržali svoj denar.

Še slabše kakor dunajski milijonarji, so se obnesli budimpeštanski in sploh provincijalni. Darovali so kar mogoče malo, ali pa celo nič. Noblese ni nobeden pokazal.

„ Dobroznana mirodilnica „
IV. Camauli
 Sv. Ivan - Trst - blizu Nar. doma
Velik izbor barv
— povlak itd. —
 Zaloga za Trst in okolico redilnega čaja za otro- **SLADIN**
 ke in odrasle
 ter loslozrega ajana in loslozega praška za živali. - Telefon 83.

AGO čevlji brez šiva-
 nja in žebeljev ::
 Izvršuje edino le
FRAN CINK V TRSTU
 ulica Cecilia št. 12
 Izvršuje tudi vsako drugo naročilo točno. Na zahtevo pride tudi po naročilo izven mesta. **Delo solidno. - CENE ZMERNE.**

Zaloga dalimstinskega vina
FILIP IVANIŠEVIČ
 lasinega pridelka iz Jesenic pri Omišu
 ulica Valdirivo 17, tel. 1405. Prodaja na drohno in na debelo. - Gostilna: „Ali“ Adria“, ul. Nuova 13 in gostilna-butret Piazza Giuseppeina štev. 7, v katerih teči svoja vina prve vrste.

Edina primo-ska tova na dvokoles - TRZINA - Garden, tržaška ul. 20 prej pivovarja Gorlup. Zaloga dvokoles, kvilinih in knetijskih strojev, g. t. motorov, orkestron itd.
F. BATAJEL
 Gorica, Stolna ul. 2-1
 Plačuje se na obroke. Ceniki franco.

Gostilna „Pri Deteljici“
 v TRSTU, ulica Belvedere št. 7
 Priznana najt. oljša in najcenejša kuhinja.
 Pristna domača in tuja vina.

Napredek vede
 Najenergijneše in gotovo se zdravi sifilis s svetovnim sredstvom
Jorubin Casile
 Stotine zdravniških potrdil potrjuje, da se uretralna zoženja, prostatitis, uretritis in mehurni katarji korento zdravijo s **konfeli Casile.**
 Konfeti CASILE urejajo urinaranje, ne da bi bilo treba rabiti zelo nevarnih evrk (šillog-), popolnoma odpravljajo in ublažujejo pečenje in pogosto urinaranje; edini korento zdravilo uretralna zoženja (prostatitis, uretritis, cistitis, me- neospodobnost za zdravljenje urina, sluzaste tokove itd. —
 hurno katarje, kamen, Škafija konfeti Casile K 4 —
JORUBIN CASILE, najboljšje protisifilitično in pozitivno kriticilno sredstvo, ki se uporablja z uspehom proti sifilisu, impotenciji, kostoboli, lahias, vnetju šlez, poltinam maderem, izgubi semena, polucijam, spermatoriji, steriliteti, nevrasteniji, energičen razkrojevalec urinske kiseline itd. — Steklenica Jorubina Casile K 3-50.
 Vbrizgavec CASILE zdravi beli tok, akutno in kronično katarje, vagnitisa, ure- tritis endometritis, vnetje in izpad maternice itd. Steklenica vbrizgavnice Casile K 3-50.
 Kdor želi večjih pojasnih, tiskovna itd., naj naslovi dopis na Lekarno LLOYD, za g. Casile, Trst, ki poda odgovor z obratno pošto zastoji in z vsi rezervno. Priznani medicinski izdelki CASILE se prodajajo v vseh akreditiranih lekarnah. Zaloga v Trstu Lekarna Lloyd, V. dell'orologio 1. Pristna zdravila Casile nosijo lastnoročni podpis N. Casile.

M. Aite nasledniki
 Trst, ulica Nuova 36-38.
 Priporočata cenjenim odjemalcem svoji veli- kanski zalogi vsakovrstnega manufakturnega blaga za poletno sezono po najnižjih cenah, da se ni bati največje konkurence. - Se pripo- ročata kot Slovenca
O. Milič, F. Sušmelj.

Ivan de Lorenzo
 ZALOGA GLINASTIH PEČI IN ŠTEDILNIKOV
 TRST, UL. SAN MAURIZIO 9.
Velika Izbera glinastih peči
 v vsaki velikosti in barvi. Lastna delavnica štedilnikov. — Izbera plošč za stene n. pr. kuhinje, kopeleji itd. Izvršuje in popravlja vsakovrstna dela te stroke. Naročbe se izvršujejo točno. Spreje- majo se naročila tudi na deželo

Velikanska zaloga pohištva in tapecarij
Paolo Gastwirth, Trst
 ulica Stadlon št. 6 (hiša gledališča Penice).
Najbolj ugoden vlr za nakupovanje bodisi glede cen kakor tudi kakovosti. Kotosalni izbor. - Telef. 22-85

Novo pogrebno podjetje Trst
 (vogal Piazza Goldoni) - CORSO 47 - (Telefon št. 14-92)
 Prireja pogrebe najrazličnejših razredov, od najenostavnejših z enim konjem do najlaksurijoznejših in pompoznih s šestoro konji.
 Prodaja najrazličnejših mrtvaških predmetov. Velika zaloga voščenic sveč lastnega izdelka. Najsolidnejša in točna postrežba.
Najnovejša in moderna pogrebna oprava.
 Močna naročila se sprejemajo v lasnih prostorih zaloge podjetja ul. Tessa št. 31. tel. 1402.
CENE ZMERNE.
 Zastopstvo s prodajo pogrebni predmetov: J. MRZEK, Opčine št. 190; T. VITEZ v Nabrežini (trg pri cerkvi); A. JAMŠEK, pri Orhu (Noghere).

Velika zaloga v Trstu
 Najcenejša ograja iz črne mreže, pohištvo iz lesa in iz medi
 obavi, lakor je dolžano, tvrdila
VALENTIN BERGANAN
 GRADEC
Podružnica Trst
 ul. Nuova št. 2/3.
 tel. 14-92. Časni št. 1. ul. 1.